

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Sharon Dijkstra, MSc

Dr. Hanneke Creemers

Dr. Jessica Asscher

Prof. dr. Geert Jan Stams

Universiteit van Amsterdam

Forensische Orthopedagogiek

De inzet van familienetwerk- beraden in de jeugdbescherming

Inhoud

- De inzet van familienetwerkberaden
- Aanleiding voor het onderzoek en onderzoeksopzet
- Resultaten van het onderzoek
- Algemene conclusie
- Implicaties voor praktijk

De inzet van familienetwerkberaden (FNB)

- Doel:
 - Gezin stelt, samen met netwerk, een familiegroepsplan op om zorg en bescherming van kinderen in het gezin te verbeteren. Een coördinator ondersteunt het gezin en netwerk in het organiseren van het beraad.
- Besluitvormingsmodel

The diagram illustrates the decision-making model. It shows 'Professional' on the left, a large green arrow pointing right labeled 'Regie' in the center, and 'Gezin en netwerk' on the right.
- Assumpties
 - Plan wordt eerder uitgevoerd als het plan gemaakt wordt door familie en netwerk
 - Gezin gaat effectiever functioneren door focus op eigen krachten
 - Meer motivatie → betere samenwerking met professionals
 - (nieuwe) steunbronnen worden geactiveerd
 - Door cultuur-sensitief model – algemeen inzetbaar

Verschillende vormen

EIGEN KRACHT-CONFERENTIE

Verschillen in:

- Extra coördinator
- Afhankelijke coördinator
- Besloten deel
- D.m.v. conferentie

Aanleiding voor het onderzoek

- In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)
- Amendement 262a
 - Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen
 - Verplicht aanbod aan start OTS om gezin (vormvrij) een plan op te laten stellen met netwerk
 - Termijn van zes weken voor maken plan
- Artikel 4.1.2.
 - Jeugdwet
 - Alle gezinnen in jeugdzorg
 - Vormvrij
 - Redelijke termijn

Onderzoeksvraag

- Onderzoeksvraag:
 - Zorgt de inzet van familienetwerkberaden voor een betere bescherming van kinderen en jongeren die onder toezicht zijn gesteld en door welke kenmerken wordt dit beïnvloed?
- Vijf deelstudies
 - Literatuurstudie voor opstellen actueel beeld van resultaten in nationale en internationale literatuur
 - Kwalitatief onderzoek naar praktijkervaringen
 - Kwalitatief onderzoek naar inhoud van familiegroepsplannen
 - Kwantitatief onderzoek naar korte termijn resultaten
 - Kwantitatief onderzoek naar lange termijn resultaten
- Onderzoeksmethoden:
 - Meta-analyse en literatuur review
 - Kwalitatief onderzoek (interviews en inhoudsanalyse van plannen)
 - Kwantitatief/quasi-experimenteel onderzoek (prospectief en retrospectief)

Betrokken gecertificeerde instellingen

- Prospectief en kwalitatief onderzoek:
 - Voor experimentele groep:
 - Bureau Jeugdzorg Limburg
 - Jeugdbescherming Regio Amsterdam
 - Jeugdbescherming Overijssel
 - De Jeugd- & Gezinsbeschermers
 - William Schrikker Groep
 - Jeugdbescherming Noord Nederland
 - Voor controlegroep:
 - Jeugdbescherming Regio Amsterdam
 - De Jeugd- & Gezinsbeschermers
 - Bureau Jeugdzorg Friesland
 - Jeugdbescherming Noord Nederland
- Dossieronderzoek :
 - Jeugdbescherming Regio Amsterdam

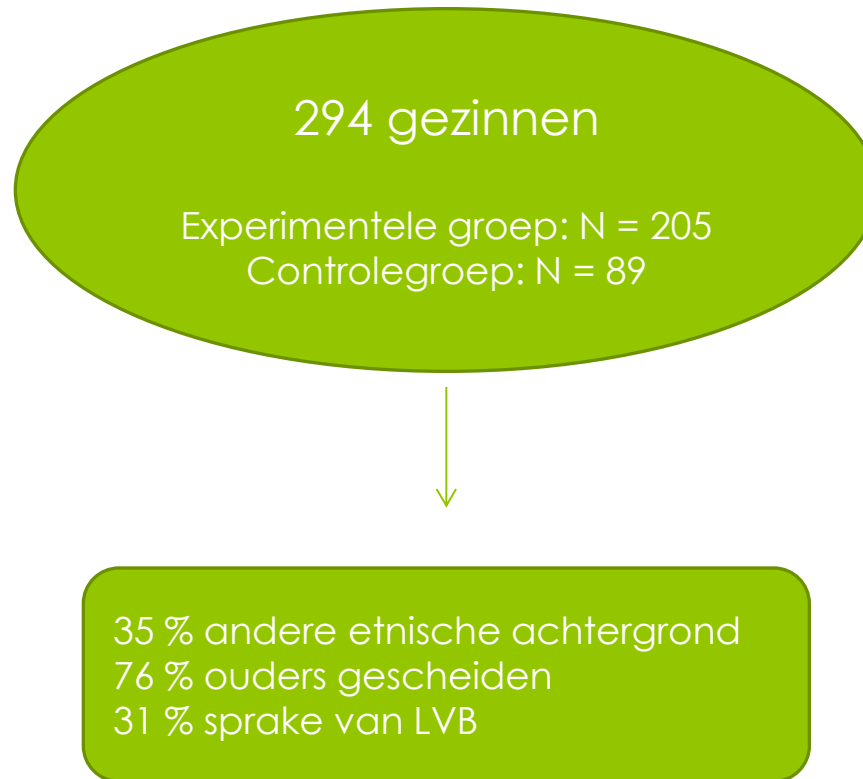
Onderzoeksopzet Quasi-experimenteel onderzoek

- Constructie: projectleider per organisatie
- Start in februari 2014
 - Beoogd aantal van 563 gezinnen in experimentele groep en 100 gezinnen in de controlegroep
- Verlenging onderzoeksperiode
 - Niet alle beoogde gezinnen benaderd door jeugdbeschermers
 - Relatief groot aantal gezinnen gaf geen toestemming
 - FNB relatief vaak niet tot stand
 - Duurde relatief lang voordat FNB tot stand kwam

3 meetmomenten:

- Start OTS
- Direct na FNB-/gezinsplan
- 3 maanden na FNB-/gezinsplan

Onderzoeksgroep

Geïnccludeerde vormen van FNB

Vorm	Aparte coördinator	Onafhankelijkheid coördinator	Besloten deel
Eigen Kracht conferentie (EK-c)	Ja	Burger	Ja
FNB-SoNeStra Limburg	Ja	Professional	Ja
FNB-SoNeStra Noord-Holland	Nee	Professional	Nee
VERVE	Nee	Professional	Nee
Signs of Safety	Nee	Professional	Nee

RESULTS

The image features the word "RESULTS" in large, bold, blue 3D block letters. The letters are positioned on a white, reflective surface. In the background, a yellow construction crane is visible, with its arm extending over the letters. Two orange and white traffic cones are placed on the reflective surface in front of the letters. The overall scene suggests a construction or engineering project where the results are being presented.

Resultaten meta-analyse

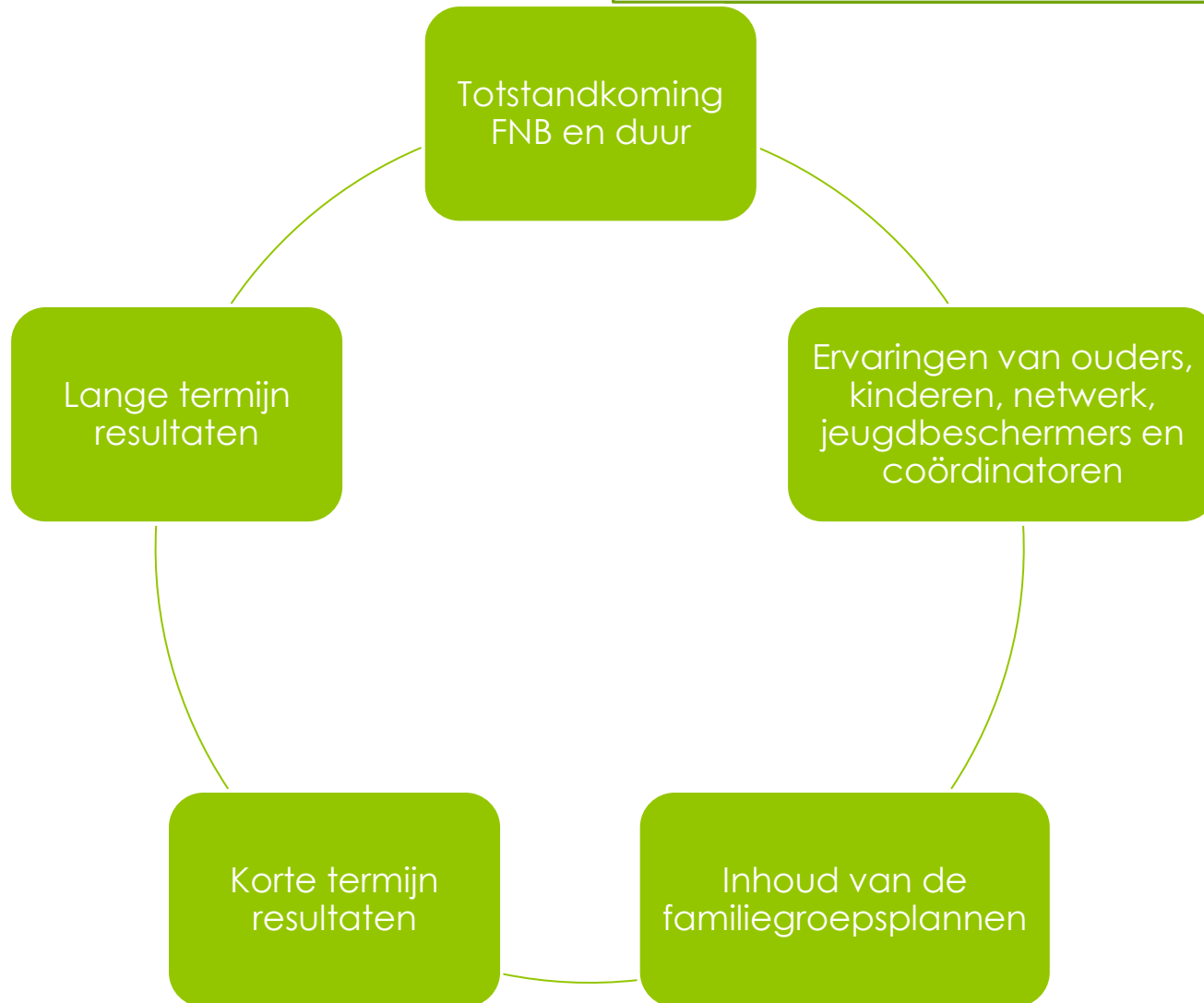
- Uitkomsten van eerder nationaal en internationaal onderzoek:
 - De inzet van familienetwerkberaden, in vergelijking met reguliere ingezette zorg, leidt *overall* niet tot:
 - Minder meldingen van kindermishandeling
 - Minder en kortere uithuisplaatsingen
 - Eerder kunnen afsluiten van dossier bij jeugdzorg
 - Maar wel tot:
 - Meer plaatsing bij vrienden en familie
 - Vaker terugplaatsing bij ouders

- Uit robuustere studies (prospectieve studies – waaronder RCT) blijkt dat de inzet van familienetwerkberaden leidt tot:
 - Meer meldingen van kindermishandeling
 - Meer en langere uithuisplaatsingen
- Uit minder robuuste studies (retrospectieve studies) blijkt dat de inzet van familienetwerkberaden leidt tot:
 - Minder meldingen van kindermishandeling
 - Minder en kortere uithuisplaatsingen

Conclusie:

- Weinig goed robuust onderzoek naar de effectiviteit van familienetwerkberaden
- Resultaten van gecontroleerd onderzoek (gemeten middels meta-analyse) niet bemoedigend

Totstandkoming FNB

Vorm	FNB aangeboden aan N families	FNB afgerond en plan gemaakt
Totaal	205	84 / 41 %
Eigen Kracht conferentie (EK-c)	85	38 / 45 %
FNB-SoNeStra Limburg	74	32 / 43 %
FNB-SoNeStra Noord-Holland	18	7 / 39 %
VERVE	26	5 / 19 %
Signs of Safety	2	2 / 100 %

Duur FNB

Vorm	Duur van start OTS (en aanbod FNB) tot totstandkoming FNB	Duur van start OTS (en aanbod FNB) tot besluit niet totstandkoming FNB
Totaal	18 weken (0-77)	28 weken (0-81)
Eigen Kracht conferentie (EK-c)	21 weken (0-77)	32 weken (7-81)
FNB-SoNeStra Limburg	14 weken (3-36)	32 weken (1-67)
FNB-SoNeStra Noord-Holland	25 weken (3-57)	23 weken (0-57)
VERVE	13 weken (2-28)	14 weken (1-47)
Signs of Safety	15 weken (13-18)	-

Ervaringen van ouders, kinderen, netwerk, jeugdbeschermers en coördinatoren

- Interviews met 17 gezinssystemen
- Zowel met groep niet tot stand gekomen beraden als met groep tot stand gekomen beraden
- Vragen over:
 - Voorbereiding
 - Beraad zelf
 - Uitvoering plan
 - Regieverschuiving

- Meeste betrokkenen bij afgerond FNB zijn tevreden:
 - Zijn positief over voorstel om FNB in te zetten
 - Voelen zich gehoord
 - Ervaren betrokkenheid van netwerk
 - Zijn tevreden over onderlinge samenwerking
 - Ervaren meer steun van het netwerk

“Ja ze waren allemaal vriendelijk. Ze hadden allemaal een goede bui. In het begin was het wel even spannend, ja want het is de eerste keer dat je het doet natuurlijk, dus ja”

- Kanttekeningen:
 - Ontbreken van sociaal netwerk en complexe problematiek zijn redenen om negatief tegen voorstel FNB te staan
 - Met meerderheid van plannen wordt na drie maanden niet meer gewerkt (mede door complexe problematiek)
 - Beoogde regieverschuiving wordt in helft van de gezinnen niet bereikt

“Ik vond het meer gewoon een basisplan, want er schortte nog heel veel aan”.

- **Conclusie:**

- Betrokkenen bij een tot stand gekomen beraad zijn over het algemeen tevreden over de inzet van familienetwerkberaden
- Echter, met veel plannen wordt na gemiddeld drie maanden niet meer gewerkt en beoogde regieverschuiving lijkt niet overal gerealiseerd
- Complexe problematiek van gezinnen speelt een rol in meerdere fasen van FNB:
 - Tot stand komen FNB
 - Uitvoering plan
 - Regieverschuiving

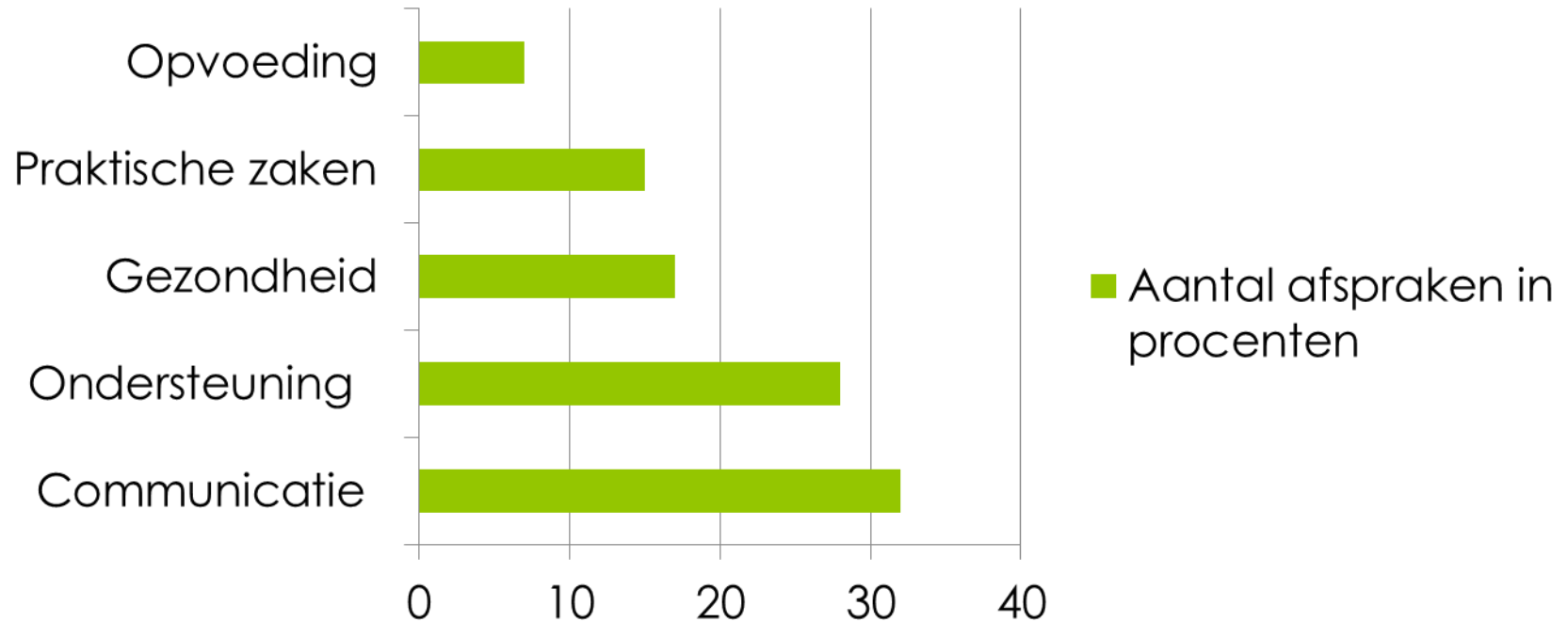

Hierin ligt uitdaging voor jeugdbeschermer en coördinator!

Inhoud van familiegroepsplannen

- Analyse van 36 familiegroepsplannen
 - Veel variatie in plannen
 - Alleen EK-plannen werken volgens vast format
 - Hierdoor zijn deze plannen uitgebreider en completer m.b.t.
 - Hulpvragen en afspraken
 - Onderlinge communicatie
 - VERVE methode heeft geen documentatie van familiegroepsplannen
 - Afspraken in alle plannen → veel abstracte afspraken (ongeacht vorm FNB)

Aantal afspraken in procenten

- **Communicatie**

“De communicatie van ouders over belangrijke dingen gaat per mail, deze heeft een aanhef en wordt afgesloten met een groet”.

- **Ondersteuning van ouders**

“Oma en zusje koken op alle werkdagen, behalve op woensdag, dan kookt moeder zelf”.

- **Lichamelijke en geestelijke gezondheid**

“Als zij [kind] drang voelt om zichzelf te beschadigen gooit zij als afleiding ballen tegen de muur, scheurt papier, etc”.

- **Praktische zaken**

“Moeder maakt elke maand de wasmachine schoon”.

- **Opvoeding**

“[Kind] heeft een reden nodig bij begrenzing”.

- **Conclusie:**

- Werken volgens een vast format zorgt voor vollediger familiegroepsplan, meer aansluiting bij hulpvragen en meer helderheid over communicatielijnen
- Afspraken veelal van abstract niveau
“Ouders moeten het verleden laten rusten”
- Opvallend dat maar klein deel van afspraken (5 %) direct gericht is op verbeteren van veiligheid
- Plannen van William Schrikker Groep verschillen t.o.v. andere plannen
 - Meer afspraken gericht op opvoedingsvaardigheden, inzet professionele zorg, veiligheid en financiën

Korte termijn resultaten FNB

- Analyses alleen gericht op groep afgeronde FNB versus controlegroep
 - 84 gezinnen in groep tot stand gekomen FNB
 - 85 gezinnen in controlegroep
- Gekeken naar resultaten drie maanden na FNB op:
 - Kindermishandeling
 - Uithuisplaatsing
 - Inzet professionele zorg
 - Kosten professionele zorg
 - Invloed van gezinskenmerken op resultaten

- **Inzet van familienetwerkberaden in de jeugdbescherming is na drie maanden niet effectiever dan reguliere werkwijze in jeugdbescherming wat betreft:**
 - Terugdringen van aanwijzingen voor kindermishandeling en risico op kindermishandeling
 - Inzet van professionele zorg
 - Door te weinig uithuisplaatsingen in onderzoeksgroep niet meetbaar
- Kosten voor inzetten FNB variëren van 2460 tot 4000 euro wanneer een aparte coördinator wordt ingezet
- **Op korte termijn leidt inzet van FNB tot hogere kosten (inclusief kosten voor FNB) voor gezondheidszorg dan inzet reguliere werkwijze**
- **Geen invloed van gezinskenmerken op resultaten**

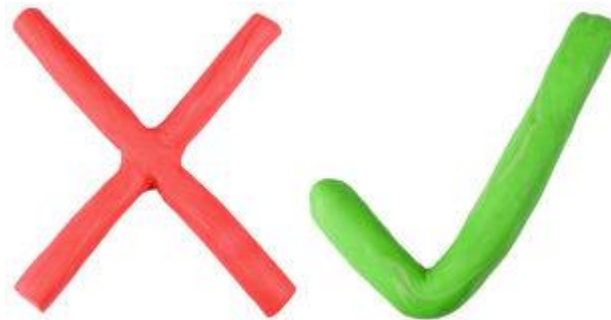
Lange termijn resultaten FNB

- Dossieronderzoek
 - 70 gezinnen in groep tot stand gekomen FNB
 - 70 gezinnen in controlegroep
- Gekeken naar resultaten op:
 - Kindermishandeling
 - Uithuisplaatsing
 - Beloop OTS
 - Inzet professionele zorg
 - Invloed van gezinskenmerken op resultaten

- Eenzelfde beeld
 - **Inzet van familienetwerkberaden in de jeugdbescherming is na een jaar niet effectiever dan reguliere werkwijze in jeugdbescherming wat betreft:**
 - Terugdringen van aanwijzingen voor kindermishandeling en risico op kindermishandeling
 - Inzet van professionele zorg
 - FNB leidt niet tot minder verlengingen van de OTS
 - Door te weinig uithuisplaatsingen in onderzoeksgroep niet meetbaar
 - **Behalve etniciteit geen invloed van gezinskenmerken**
 - In gezinnen met een andere etnische achtergrond leidde inzet van FNB vaker tot verlenging van de OTS dan reguliere werkwijze

Conclusies

- Zorgt de inzet van familienetwerkberaden voor een betere bescherming van kinderen en jongeren die onder toezicht zijn gesteld en door welke kenmerken wordt dit beïnvloed?

Aandachtspunten

- Slechts doorgang FNB bij 41 procent van gezinnen
- Gemiddelde duur van 18 weken voor totstandkoming plan
 - 28 weken bij besluit om niet door te gaan met FNB-werkwijze
- Beperkte documentatie plannen / registratie van gemaakte afspraken / aanwezigen
- Met meerderheid van plannen wordt niet meer gewerkt na drie maanden

Implicaties voor praktijk

- Extra handvatten voor jeugdbeschermers en coördinatoren om ook bij complexe problematiek FNB in te zetten
(mits veiligheid in het gezin dit toestaat)
- Meer inzicht nodig hoe binnen redelijke termijn een plan opgesteld kan worden
- Eenduidige afspraken over documentatie familiegroepsplannen en werken volgens vaste formats
- Meer begeleiding van jeugdbeschermers en coördinatoren nodig
- Meer monitoring en evaluatie nodig in implementatiefase

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

Loesje

POSTBUS 1045

6801 BA ARNHEM

GIRO3254768

Acknowledgements

- Medewerkers en bestuur betrokken gecertificeerde instellingen
 - In het bijzonder projectleiders
- Eigen Kracht centrale
 - In het bijzonder coördinatoren van EK-c
- Begeleidingscommissie WODC

- Sharon Dijkstra
Promovenda Universiteit van Amsterdam
s.dijkstra@uva.nl
- Hanneke Creemers
Universitair docent Universiteit van Amsterdam
h.e.creemers@uva.nl